

ПОЗОРИШТЕ.

УРЕЂУЈЕ А. ХАЦИЋ.

ИЗЛАЗИ ЧЕТИРИ ПУТА НА НЕДЕЉУ НА ПО ТАБАКА. — СТОЈИ ЗА НОВИ САД 40, А НА СТРАНУ 60 НОВ. МЕСЕЧНО. — ЗА ОГЛАСЕ
НАПЛАЋУЈЕ СЕ ОД ЈЕДНЕ ВРСТЕ 3 НОВ. И 30 ЗА ЖИГ СВАКИ ПУТ.

МАКСИМ ЦРНОЈЕВИЋ.

Трагедија у 5 чинова, с певањем, написао др. Лаза Костић, за позорницу удесио А. Хаџић,
музика од А. Максимовића.

(Наставак.)

Радоје.

Ал' исти Иво, исти Иво! Је л'?
Удивио л' се? Диван ли је сад?

Иво.

Те образине доле с образа,
Безобразничко дволочије то
Кријомчарску што негује вам срам!
Са лица доле црне личине,
Та рођен образ црњи вам је још!
Зар гори стид још на том образу
Кад покривате личином га том?
Под отим ја л' се коти покровом
Црвено-бледи пијани тек блуд?
Умукнусте л', умукнусте ли сад?
Говор'те Иви, камо ћете ви?

Сви.

И у ватру и у воду ћемо,
Ма куд, ма куд, тек само за тобом!

Иво.

И у ватру и у воду за мном?
У пак'о сте и сами пошли већ,
Ал' преко воде водићу вас ја!

Радоје (за себе).

И то све жедне преко воде, да!

Иво.

Из винска дна, из мамурнога сна
На површије мора трезвена,
Од туђина међ своје родове:
За прексутра су лађе готове!

Кујунџић.

За прексутра? Што већ за данас не?

Иво (бесно).

За прексутра кад рекох! Донде још
Нек има кад провест' се сваки сват.
Сад устан'те, веселите се сад.

(Иво одлази на једна врата шаторска с Радојем. Маске устају и одлазе на друга врата. На ступишту остаје само црвена маска; кад оду сви скине личину и укаже се **Надан**.)

Надан.

Утрбују се дочекати ме!
Провести мишљах у Млецима ја
Сватовске тек измишљах досетке;
На науке се несам дати хтео!
Ох, Иво, слатки учитељу мој,
У шали што ме владат' научи,
Што влади мојој верно стереш пут,
Пољубио б' те, за ту науку,
Та како те за наук љубим тај,
У теби би се сав изгубио,
Јер живети нам није у двоје,
Не трпи љубав растављања тог!

(Завирује у кантонаду.)

Ал' ко се тамо тражећ' састанах
Приближује училишту сад мом?
Мој син! Мој Максим! Храмо моја, он!
Помози, маско, замажи ми лице,
Не познат' ме без тебе може син
У освету, што њега некад ја
У богињавој маски не позна.

(Меће маску и повлачи се у дно; долази **Максим** с белим листом у руци.)

Максим.

И тако дакле песма готова.
За невина и одвећ невина,
За кривца је кривице страшни суд;
Не појми л' кривац милост судчеву
Страховито тумачићу је ја!
При растајању дакле прексутра
Свечано гуслар одпеваће је!
Е, камо гуслар? Нигде никога?
Сакривају се испред мене сви,
Ал' шта је повод узмицању том?
Та ваљда несам свима побратим!
(Осврће се и опази **Надана**.)

Аха, још имам небратима ја,
Што испред мога лица не бега? (Надану.)
Зар тако сама, мудра чувидо?

Надан.

Помисли, лик да чини човега,
Четворица нас је!

Максим.

Четворица?
У једнога си премашо број,
Јер овај лик на мени што је сад,
Мој рођени је ма и нерођен;
Необично је у томе тек то,
Што прави лежи лик у запећку,
А маска моја светом пролази
У име моје свет уживајућ'.

Надан.

Да не ћеш само светској навици
И онда бити личина још тек
Кад изађеш иза тог запећка?

Максим.

Ти пророкујеш? Чуј ме, чувидо,
Ма невиђена, свидиш ми се ти,
И боље ми се свидиш него сви
Без образа што овде станују,
Око срца облажу машкару,
А маском својом лажу срдачност.
Па реци ми, незнамчевићу мој,
Је л' мила теби твоја личина
Поштењем што те нехотице пре?

Надан.

Та како кад! Заваркује ли ми
Мужевљев опаз тражећ' жену му,
Угодније ми ништа није ње;
Ал' заиште ли срце загрљај,
И ту је, чедо, видим сав јој чар;
И сваки час јој пијем уздисај.
Па ту да не смем скидат' личину
Страхота, добро, страшно —

Максим.

Верујем!

Надан.

И веруј ми, ох, веруј у тај пар
Крвнички мрзим образину ја!

Максим.

Ал' образини да л' си мио ти?

Надан.

Зар образина миловити зна?
А милује л' ме још је горе то,
Приљубиће се тешње уз мој лик,
Од лика теже раскинути је!

(Узме Максима за руку.)

Па за ту милост ваљда дволичну
Толику ја да трпим омразу,
Једноликости вечни носим бол?
Та доле шњоме, доле!

Максим (тргне му личину с лица.)

Доле шњом!

Надан (крије лице плаштом.)

Таман, таман! Ја не бих боље знао!

Максим.

Ха, ха, ха, ха! Да згодна замена!

Надан.

Казивати бар не морам ти сад,
Заменит' маску да је лакши рад,
Нег' у свом лицу трпет' замену.

Максим (за себе)

И мени је казиват' сувише,
Кад образину не смеш скинут' сам,
Помоћи ће ти добар пријатељ. (Надану.)
Да, збиља, незнамче међ сватима
Је л' од куд врстан теби гуслар знан?

Надан.

Да како би без слепца сватови?
За просиоцем иде просијак.

(Наставиће се.)

ГЛУМЦИ У ДРУШТЕНОМ ЖИВОТУ.

ИСТОРИЈСКА СТУДИЈА.

(Наставак из броја 1.)

Под његовим наслеђеником Францом I. би поштрена цензура, и најпосле се позориште по други пут затвори, а један указ „прећаше свакоме штрангом, који би се усудио те забаве на ново погушати.“ Указ тај тим је већма падао у очи, што је сестра Франца I. Маргарита од Наваре била и сама глумица. Повод, којим су по-

зоришта и опет отворена, није познат, ипак находимо у години 1577 и 1593 наредбе, где се о позоришним друштвима вели, да ће одговарати за сваки скандал; свакако пак мора да су покори дотерани до ижице, ако овај цитат „Essais historiques sur l'origine et le progrès de l'art dramatique en France“ није пакостан опис казнов

личног противника : „Једанпут видиш блудницу у постели, где својим говором ни мало не тера у лаж свој карактер, други је пут јунакиња комада оскрнављена, трећи пут већ има удата жена састанке са својим љубавником. Прве њежности и разблуде не таје се на позорници, па и оно што се међу љубавницима збива, ни мало се не крије од гледалаца.“

Творац француске академије, Ришле, који је од године 1642. у сваком обзиру имао диктатореву снагу, постарао се за улађенији, ал' не за чистији укус. Одцепљење од земљишта романтичке народне поезије пре је већ почело, те се есапи од оног доба, од како извиђе на свет раблејев сатирски роман Гајгантија и Пантагриса. Ње-

гови савременици Понсар и Жодел, с којима управо почиње новија француска драма, и од којих је на другом месту споменути писац учинио први покушај, да уведе стару драму са ликом (Chor) иду оном стазом, коју им је Рабле означио. У то доба подигнута академија беше највиши суд за језик и укус, али је одузела литератури слободан развитак и дала јој „дворски“ карактер. Тада се појави Корнељ са својим Сидом, па премда је из шпанскога узет предмет преточен у форму еврипидову и сенекину, ипак се то дело учинило кардиналу и његовим пријатељима сувише дрско; али глас публике, очаран дивним скроз човечанским садржајем, одржа победу.

(Наставиће се)

Д И Ш Т И Њ И

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ.

* („Милош Обилић.“) У уторак 26. децембра приказиван је „Милош Обилић.“ од дра Јована Суботића. И ако су готово све главније улоге играли нове глумачке силе, то је представа ипак добро испала у целини. Сајевићка (Бранковићка) и Сајевић (Топлица) показали су, да се могу и мале улоге веома добро играти само кад се хоће. Дobar глумац може да начини и из најнезнатније улоге знатну. Ова нас је представа измирила још и са војводама српским. Обично се у нас глумци као војводе тако лоше владају на позорници, да им никако не можеш веровати, да су заиста оно, за чега се издају. Овога вечера учинили су изнимку па су осветлили себи образ. Нарочито је живо ишла радња при кнежевој вечери. Ту је сваки од њих и говором и држањем и покретима лепо обежио све, што је свакоме ваљало чинити по карактеру, ког је приказивао. Тако лепе и живе сцене скоро не видимо на позорници.

* („Војнички бегунац.“) У среду 27. децембра даван је „Војнички бегунац.“ комад, ког радо гледа наша публика и ако је један од оних, који се најчешће приказује. Што је то тако, то има понајвише да захвали својим живим сценама, које су пуне позоришног ефекта. А и глумци га радо играју. Јер имају у њему вавдан „благодарних“ улога, а то ће рећи, да се могу и с мало муке допасти публици, која више пута више на рачун глумцима оно, што се само песника тиче, а песнику опет, што би ваљало уписати у прилог глумцима.

Са представом могли бисмо задовољни бити, да је певање мало боље ишло. Томе је много крива, као што смо могли приметити. Музика, која није ни најмање удешена према мелодији. Такве неспретне пратње скоро нисмо чули. Г. капелник јако би нас задужио, кад би све песме, које се у овом комаду певају, по музичким законима на ново написао за свирачки збор. Кад свирачки збор тако

вешто или управо рећи тако дивно прати песме у другим комадима, за што да није то и овде, кад би се с малом муком дало све постићи.

ПОЗОРИШТЕ.

* (Народно позориште у Београду.) У недељу 3. децембра п. г. давао се на београдској позорници нов комад „Краљ Вукашин.“ од Матије Бана. Београдски листови приговарају писцу, да је у том комаду свом изнео људе све са тамним карактерима, људе, који само убијају и својим се жртвама грозно осећују и то на подао начин. Исти листови не хвале ни игру глумаца: сви су глумци играли без воље, све се опајало, да нешто иде тромо, нешто без икаквог заузимања.

ИЗ ДРУШТВЕНОГА СВЕТА.

* (Словенска друштва у Бечу.) У Бечу међу 800.000 становника има до 400.000 хиљада Словена, и то највише Чеха, понда Пољака, Срба, Хрвата и Словенаца. Чеси имају много већих друштава, од којих је највеће „Словенска беседа.“ али и ту има доста и других Словена, понајвише јужних. У овом друштву налазе се скоро све словенске новине, које сад излазе, а има такођер и велику књижицу. Чешки радници имају посебно друштво, а ђаци на великим школама опет посебно под именом „Академички сполек“ (академичко друштво). Јужни Словени имају много друштава мањих и већих. Ту је „Зора“ друштво српских ђака, ту је „Словенија“ друштво словенских ђака и „Велебит“ друштво ђака из троједне краљевине. „Велебиту“ је задатак, да уједини јужне Словене, особито пак оне из троједне краљевине, звали се они Хрвати, Срби или како им воља.

Издаје управа српског народног позоришта.

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ.

12. ПРЕСТАВА

У ПРЕТПЛАТИ 6.

У НОВОМЕ САДУ У СРЕДУ 3. ЈАНУАРА 1873.

У НОВОЈ ПОЗОРИШНОЈ ДВОРАНИ

ПРВИ ПУТ:

Д О В Р О С Р Е Ћ И Ц А .

ПОЗОРИШНА ИГРА У 5 ЧИНОВА, ОД ШАРЛОТЕ БИРХИФАЈФЕРОВЕ, С НЕМАЧЕОГ.

О С О Б Е :

Атена војвођиња Шаторенардова	Ј. Маријновића.
Херманса, унука јој	Ј. Сајевића.
Маркиз Бретнил, нећак јој	Марковић.
Анатол, син му	Сајевић.
Абе Бофлер	Суботић.
Хонорина грофица Депортова	Л. Маринковића.
Жилберта, пасторка јој	Л. Хаџића.
Нинона	Л. Маринковића.
Клер	Љ. Зорића.
Етијенета	В. Хаџића.
Леблан, прва учитељица у васпиталишту	М. Недељковића.
Жил барон Елвал	Станчић.
Едвард виконт Мерикур	Вожовић.
Луј Декас	Пешић.
Доктор Флаве, ранар	Лукић.
Катона, сељанка, хермансина дојиља	Ј. Поповића.
Никола, син јој	Вожовић.
Жан војвођињин слуга	Бунић.
Маркизов слуга	Стенић.
Грофичин слуга	Пешић.
Вратар у васпиталишту	Соколовић.
Анатолов цокеј	Бунић.

Питомице, слуге. — Збива се које у Паризу, које у селу Булоњу близу Париза.

Улазнице се продају у писарници позоришној (стану матичином) од 9—12 пре подне и од 3—5 сахата после подне, а после на каси.

Ј. Сајевићка и А. Сајевић излазе у данашњим својим улогама као чланови српске народне позоришне дружине.

У суботу 6. јануара први пут: „ЈЕЛВА или РУСКА СИРОТИЦА“. Позоришна игра у 2 чина, написали Скриб, Девилне и Девержер, с француског, музика од И. З.

Од „Зборника позоришних дела“ изашле су досад четири свеске. У првој је свесци „Школски надзорник“, у другој „Шаран“, у трећој „Честитам“, и „Француско-пруски рат“, а у четвртој „Краљева сеја“. Прве две свеске стоје 20 н., трећа 30 н., а четврта 50 н. а. вр.

БОЛУЈЕ: Л. ТЕЛЕЧКИ.

ПОЧЕТАК У 7 А СВРШЕТАК У 10 САХАТА.